

RADNIČNÉ NOVINY

MESTA BANSKÁ BYSTRICA

04

Ročník XVI.
apríl 2022

ŠPORTOVISKÁ V NAŠOM MESTE ZAČÍNajú DÝCHAŤ NOVOTOU

strana 4 - 5

MESTSKÉ ČASTI

V minulosti samostatná obec, od roku 1979 súčasť Banskej Bystrice - Uľanka.
Strana 6 - 7

INFORMUJEME

Aj v tomto roku pokračujú záchranné práce na vodnom žľabe v doline Rakytovo.
Strana 11

ZAÚJALO NÁS

V Barbakáne vznikla expozícia, ktorá predstavuje banícku históriu mesta.
Strana 12

Dobrovoľnícky tím na EYOF 2022 doplní posilu s medzinárodnými skúsenosťami

Sú dôležitým článkom pri prípravách i organizácii EYOF-u. Na každom veľkom podujatí vytvárajú nezabudnuteľnú a priateľskú atmosféru. Dokážu to iba ľudia, ktorí sú ochotní nezištne pomáhať a venovať svoj osobný čas v prospech iných. Nechýba im entuziazmus a nadšenie. Súčasťou Európskeho olympijského festivalu mládeže v Banskej Bystrici budú aj dobrovoľníci, a to nielen domáci.

Na multišportové podujatie zavítajú pomôcť aj ľudia zo zahraničia. Jednou z nich je Marie Lou Noirotová. Dvadsaťštyriročná Francúzka sa z pozície dobrovoľníčky prepracovala do organizačných výborov veľkých športových podujatí. Objaví sa aj na EYOF-e v našom meste, kde bude mať bohatú náplň činnosti. „Na podujatí som stážistkou na oddelení dobrovoľníkov, ale tiež pracujem aj v sekcii akreditácie a registrácie. Momentálne mám tri rôzne úlohy. S dobrovoľníckym oddelením spravujem registráciu zahraničných dobrovoľníkov, pripravujem náboje a pohovory. Počas akcie budem zapojená do chodu troch oddelení,“ priblížila Marie Lou Noirotová, ktorá si pre magisterské štúdium potrebovala nájsť poľnohospodársku stáž v zahraničí.

Očarená naším mestom

Situácia sa vyvinula tak, že sa z toho zrodilo jej prepojenie s banskobystrickým podujatím. „Vyberala som si medzi medzinárodnými športovými akciami, ktoré súvisia s olympizmom alebo veľkými športovými podujatiami v jednotlivých športoch. Pre pandémiu a s ňou súvisiace obmedzenia cestovania som nemala možnosť dopraviť sa na iné kontinenty, kam som mala pôvodne ísť. Preto som sa rozhodla obmedziť svoje pôsobisko na európsky kontinent. A potom som začala hľadať rôzne príležitosti a natrafila som na EYOF v Banskej Bystrici. Zo svojich početných olympijských a dobrovoľníckych skúseností poznám učiteľku v Piešťanoch Evu

Corticelli, ktorá je mi naozaj blízka. Ona mi sprostredkovala kontakt na Júliu Jančíkovú, vedúcu oddelenia dobrovoľníkov, a tak som tu. A prečo práve Slovensko? Bola som tu v roku 2015 na svojej prvej medzinárodnej olympijskej akcii a veľmi sa mi tu páčilo. Vaša krajina pre mňa veľa znamená. A tiež milujem hory, hradu a krásnu prírodu,“ prezradila študentka univerzity v Lille, pre ktorú je dobrovoľníctvo významnou súčasťou života, pretože s ním začala už v piatich rokoch. Prakticky celá jej rodina sa venuje dobrovoľníckej činnosti.

Príležitosť nielen pre krajinu

Nábor dobrovoľníkov na EYOF 2022 stále pokračuje a každý dobrovoľník si z akcie odnesie nielen bohaté pracovné skúsenosti, ale aj

priateľov na celý život. Tento fakt potvrdzujú i slová mladej Francúzky. „Ako viem, na Slovensku nie je dobrovoľníctvo súčasťou tunajšej kultúry. Najlepší spôsob, ako presvedčiť ľudí, je nechať o tom hovoriť tých, ktorí už dobrovoľnícku skúsenosť absolvovali a ukázať im, akých neuveriteľných zážitkov budú v lete súčasťou. Byť dobrovoľníkom znamená len vykonávať prácu bez nároku na odmenu. Je to jedna z najväčších príležitostí v živote, ako vypilovať mnoho vecí v rôznych sférach. Osobne to pomôže byť viac spoločenským a nadviazať priateľstvá na celý život. Umožní to prežiť dni s úžasnými ľuďmi, ktorí zdieľajú rovnaké nadšenie ako vy. Tiež si uvedomíte, že môžete byť niekým dôležitým a užitočným. Zlepšiť to vaše myšlienky a pohľad na život. Z profesionálneho hľadiska je to tiež veľká príležitosť. Pomôže vám rozvinúť mnoho zručností, umožní vám pohybovať sa v zvláštnom prostredí a pracovať v tíme. Stretnete sa s množstvom ľudí, ktorí vám odovzdajú know-how v oblasti, kde si chcete zlepšiť profesijné skúsenosti. A tretia vec, na ktorú musíme myslieť súvisí s tým, že Slovensko je úžasná krajina s krásnou prírodou, mestami, históriou a ľuďmi. Pokiaľ sa zúčastníte na tejto akcii, budete súčasťou niečoho väčšieho ako len športovej udalosti. Organizovanie EYOF-u je pre krajinu veľká príležitosť a vy môžete byť hrdí, že prispějete k jej úspechu,“ vyzdvihla benefity dobrovoľníctva Noirotová.

Tím EYOF

Vedomostný kvíz

Pre čitateľov, ktorí radi súťažia, máme pripravené aj v aprílovom čísle Radničných novín otázky o Európskom olympijskom festivale mládeže. Multišportové podujatie bude v našom meste od 24. do 30. júla 2022. Vecné ceny môže v každom kole vyhrať vždy

len jeden súťažiaci, ktorý správne odpovie na všetky tri otázky a bude vyžrebovaný. Držíme vám palce!

1. Ktorý športovec z nášho mesta obsadil na zimnom Európskom olympijskom festivale mládeže vo fínskom Vuokatti v marci 2022 v biatlonových individuálnych pretekoch 3. miesto?

- a) Jakub Borguľa
- b) Marko Piliar
- c) Erik Kapiáš

2. EYOF je podujatím pre mladých športovcov. V akom veku?

- a) od 14 do 18 rokov
- b) od 10 do 14 rokov
- c) od 18 do 22 rokov

3. Kto prišiel s myšlienkou organizovať Európsky olympijský festival mládeže?

- a) Jacques Rogge
- b) Juan Antonio Samaranch
- c) Thomas Bach

Odpovede v tvare napr. 1a, 2b, 3c nám posielajte e-mailom na radnicnenoviny@banskabystrica.sk, príp. poštou na adresu: Mesto Banská Bystrica, Radničné noviny, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica. Nezabudnite pripísať svoje kontaktné údaje a heslo: „vedomostný kvíz“. Odpovede z aprílového vedomostného kvízu nám posielajte najneskôr do 5. mája 2022.

Výhodnotenie marcového kvízu: správne odpovede sú 1c, 2a, 3b. Výhercom sa stáva: pani Zúbriková. Gratulujeme.

red

Informácie z mestského úradu

Foto: dreamstime.com

01. Bezplatná právna poradňa

V rámci Dňa advokáta si Slovenská advokátska komora pripomína prijatie zákona o slobodnom a nezávislom výkone advokátskeho povolania. Tento sviatok komora oslavuje poskytovaním bezplatných právnych rád obyvateľom. Každý, kto má záujem o právnu pomoc sa bude môcť poradiť s advokátmi. K dispozícii budú v stredu 27. apríla 2022 v čase od 9:00 do 14:00 hod. v zasadačkách číslo 250 a 290 na mestskom úrade, ktoré sa nachádzajú na 2. poschodí.

red

Foto: MsÚ BB

02. Staré pneumatiky nepatria na ulicu

Mnohí majitelia vozidiel v tomto období vymieňajú letné pneumatiky za zimné. Žiaľ poškodené a nepotrebné končia aj na ulici. Je pritom zakázané ukladať ich do nádob určených na zber zmesového komunálneho odpadu či vedľa nich, ďalej k stojiskám alebo do stojísk zberných nádob, ako aj k ich stano- vištiam. Zákon o odpadoch ukladá povinnosť konečnému používateľovi odovzdať pneu- matiku výhradne distribútorovi bez ohľadu na výrobnú značku a na dátum uvedenia pneu- matík na trh, po celú prevádzkovú dobu, a to

aj v prípade, že nenakúpi ďalší tovar alebo službu. Za ich likvidáciu zodpovedá výroba alebo distribútor. To znamená, že starú a nepotrebnú pneumatiku môžete odovzdať u predajcu motorových vozidiel, predajcu pneumatík, v autoservise a v pneuservise. Uvedené subjekty majú povinnosť odobrať ju od vás bezplatne. Ten, kto nakladá s odpadovými pneumatikami v rozpore so zákonom o odpadoch, dopúšťa sa priestupku. V takomto prípade je možné uložiť mu pokutu až do výšky 1 500 eur.

Oddelenie odpadového hospodárstva a údržby verejných priestranstiev, MsÚ BB

03. Podnety môžete nahlasovať cez mestský web aj mobilnú aplikáciu

Doposiaľ bolo možné nahlasovať podnety týkajúce sa napr. mestského mobiliáru, zelene a životného prostredia, vrakov, verejných služieb, ciest, chodníkov či dopravného značenia, prostredníctvom osobitného portálu Odkazprestarostu.sk. Dnes stačí kliknúť na web www.banskabystrica.sk v sekcii Život v meste alebo mobilnú aplikáciu mesta, v ktorej si v menu zvolíte Odkaz pre starostu, a takto nás môžete hneď informovať o probléme. Potreb- né je nahráť fotografiu konkrétneho problému, zadať lokalitu, vybrať kategóriu a uviesť svoje kontaktné údaje. Na základe stupňa priority, času a dostupných personálnych kapacít začneme na mestskom úrade pracovať na jeho riešení. Odoslaný podnet bude pridelený priamo konkrétnym pracovníkom príslušného oddelenia, čím sa celý proces jeho riešenia zrýchli. Odpoveď bude spolu s podnetom verejná, čím sa predídne možnej duplicite a zároveň sa o probléme a jeho riešení dozvie aj široká verejnosť.

red

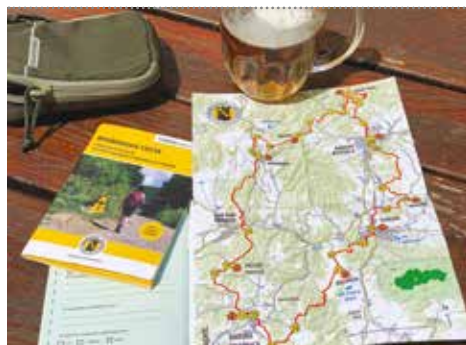

Foto: MsÚ BB

04. Otvorenie letnej turistickej sezóny na Barborskej ceste

Príroda okolo nás sa znova prebúdzá k životu. Po zime cítime aj my prívál novej energie. Čo tak využiť ho na prechádzku voňavým lesom či lúkami po najdlhšej krížovej ceste v Hornom Uhorsku – po stopách baníckej histórie, ktorú mapuje Barborská cesta. Na trasu, ktorá začína v priestore Barbakánu sa vyberieme 23. apríla 2022 o 9:30 hod. Najprv sa pozrie-

me do novej THURZO – FUGGER zážitkovej expozície. Na 1. poschodí Petermannovej veže – staršej časti Barbakánu, vám prostredníctvom 360° vizualizácie ukážeme ako vyzeral Medený hámor v minulosti. Časť prvej etapy Barborskej cesty si spolu prejdeme pešo po novom Náučnom chodníku Banskou dolinou. Privedie nás do Španej Doliny, kde na všetkých návštevníkov čaká bohatý program. O 13:00 hod. je pripravené otvorenie banského prekopy zo Španej Doliny na Piesky. Návštevníkov privítajú aj v Múzeu čipky v Klopáčke, v Múzeu medi či v Historickej škole prof. Mistríka. Členovia baníckeho spolku Herregrund vás budú sprevádzať malým banským náučným chodníkom a pre šikovné rúčky budú prichystané tvorivé dielne tradičnej špaňodolinskej čipky.

TIC

Foto: MsÚ BB

05. Osadili sme prvý stôl na teqball

Ihrisko na Rudohorskej ulici dopĺňajú dva nové stoly: jeden na teqball a druhý určený na stolný tenis. Plocha okolo stolov je z liatej gumy, čo umožní ich využívanie aj v daždivejšom období. Teqball má základy vo futbale a nohejbale. Napriek tomu, že ide o pomerne nový druh športu, určite si nájde fanúšikov nielen v Sásovej, ale aj v ostatných častiach nášho mesta. V rámci komplexnej rekonštrukcie ihriska boli osadené aj lavičky a stojany na bicykle. V Sásovej tak pribudol ideálny a moderný priestor, ktorý môžete využiť na športové aktivity.

ZAARES

06. Banskobystrický chodecký míting

V sobotu 7. mája sa v Parku pod Pamätníkom SNP uskutoční 6. ročník čoraz populárnejších medzinárodných chodeckých pretekov Banskobystrický chodecký míting 2022. Na trati sa predstaví všetky vekové kategórie od prípraviek až po veteránov. Hlavným ťahákom budú preteky na 10 a 20 kilometrovej trati. Začiatok podujatia bude o 8:10 hod. a slávnostné otvorenie pretekov je naplánované na 9:00 hod. Chýbať nebudú ani rôzne sprievodné aktivity. Všetkých obyvateľov a návštevníkov nášho mesta na športové podujatie srdečne pozývame.

Oddelenie športu, MsÚ BB

Modernizácia mení podobu mestských športovísk

Prestavba chátrajúceho ihriska v Kráľovej na Mestský mládežnícky štadión je tesne pred dokončením. Okrem hlavnej futbalovej plochy s umelým trávnikom a s osvetlením, pribudli tribúny s kapacitou 1500 miest, objekty zázemia a šatní, dva objekty s pokladňami, bufetmi a toaletami pre divákov. Realizovali sa aj prístupové spevnené plochy vrátane parkovísk. V súčasnosti dokončujeme i obnovu vonkajšieho areálu na zimnom štadióne a na krytej plavárni.

So zámerom zmeniť zanedbané ihrisko na moderný štadión prišla samospráva už v roku 2018. Prestavbe športoviska určeného na výchovu mladých futbalových nádejí predchádzali procesy získania územného rozhodnutia a stavebného povolenia. Stavenisko bolo zhotoviteľovi odovzdané koncom júna 2020. Po necelom roku bude projekt v apríli 2022 skolaudovaný a následne odovzdaný do užívania. Moderný štadión v Kráľovej má slúžiť hlavne pre potreby tréningového procesu mládežníkov a na organizovanie športových podujatí na lokálnej či národnej úrovni. Náklady na výstavbu štadióna dosiahli viac ako 3,6 mil. eur s DPH. V sume je zahrnutá aj dotácia poskytnutá Ministerstvom financií SR vo výške 730 tis. eur. „Naším cieľom bolo vytvoriť podmienky na výchovu, rozvoj a rast mladých futbalistov. Teší ma, že po dlhých procesoch sme vo finále. Športové srdce bije vo všetkých kútoch Banskej Bystrice. Futbal vždy do nášho mesta patril. Som presvedčený, že projekt prestavby ihrísk na moderný štadión je ďalším z mnohých krokov, ktorými pomáhame futbalu prinavrátiť pozíciu, ktorú kedysi v meste pod Urpínom mal,“ hovorí primátor Ján Nosko.

Štadión 21. storočia

Výstavba tréningového centra súvisí s prestavbou existujúceho hlavného ihriska, jeho oplotenia a časti spevnených plôch. Ostatné stavebné objekty sú novostavby. Prestavba hlavného ihriska spočívala aj v osadení stožiarov umelého osvetlenia hlavnej hracej plochy. „Urbanistické riešenie štadióna bolo dané polohou stavebného pozemku v zastavanom území. Rovnako aj polohou jestvujúcich futbalových ihrísk a dispozičnými potrebami umiestnenia jednotlivých novostavieb na pozemku tak, aby spĺňali objektívne kritériá pre 1. kategóriu futbalového štadiónu v súlade s kategorizáciou štadiónov podľa UEFA. Športovisko má vyhovujúce rozmery hracej plochy, osvetlenie, zázemie pre médiá a VIP hostí, zabezpečenie vrátane kamerového systému, ako aj počet miest na tribúnach,“ dopĺňa Vladimír Brieda, vedúci Oddelenia implementácie projektov MsÚ v Banskej Bystrici.

Nový štadión v Kráľovej

Foto: MsÚ BB

Tribúny pre viac ako tisíc ľudí

Situovanie jednotlivých navrhovaných objektov bolo ovplyvnené aj trasovaním jestvujúcich podzemných inžinierskych sietí a ich ochranných pásiem. Prestavovaná bola i železobetónová tribúna s oceľovou konštrukciou zastrešenia s kapacitou 890 miest. Konzolovité vysunutie teraz umožňuje prekrytie tribúny, ako aj priestoru prístupovej obvodovej komunikácie. „Na severnej a južnej strane tejto tribúny sú riešené vstupy pre divákov do priestoru areálu cez brány a turnikety. V týchto polohách sú situované aj rozptylové plochy s obslužnými objektmi pre ľudí s pokladňami, bufetmi a sociálnymi zariadeniami. V južnej časti vznikol objekt pre domácich divákov, v severnej časti je združený objekt pre domácich, ako aj hostí. Na severnej strane hlavnej hracej plochy bola umiestnená nová železobetónová päťradová tribúna s oceľovou konštrukciou zastrešenia s kapacitou 494 miest. Architektonicky sa zhoduje s hlavnou prestavovanou tribúnou. Celková kapacita tribún je vyše 1 500 miest,“ konštatuje Pavol Oravec z Oddelenia investičnej výstavby MsÚ v Banskej Bystrici.

Moderné športovisko

Centrom tréningového zariadenia sa stáva hlavný objekt zázemia a šatní, ktorý je situovaný pozdĺž východnej hranice hlavného

ihriska a aj hranice samotného areálu. Súčasťou tohto objektu je i tribúna s kapacitou 130 miest na sedenie, z toho 20 pre VIP hostí a priestory pre masmédiu. „Pri tomto objekte zo severnej strany je riešený hlavný dopravný vjazd pre osobné vozidlá, autobusy, športové družstvá, televíziu techniku a pre záchranné zložky. Súčasťou tréningového centra sú parkoviská – statická doprava s vnútro-areálovými dopravnými a pešími komunikáciami, opornými múrikmi

a oplotením“, tvrdí Vladimír Brieda. Na verejnom neoplotenom priestore spevnených plôch pred hlavným vstupom do objektu šatní a zázemia je navrhnuté verejné osvetlenie. Celý areál bude zabezpečený ešte kamerovým systémom. V rozpočte projektu sa počíta tiež s návrhom umiestnenia lavičiek, tabule časomier, bránok a striedačiek. Prvé futbalové tréningy či zápasy by mohli na novom športovisku odštartovať už v najbližších týždňoch. Futbaloví nadšenci, funkcionári aj hráči projektu nového štadióna vítajú. Priestor budú využívať futbalové športové kluby z Banskej Bystrice, podľa odhadov ide o približne 800 futbalistov.

Rekonštruujeme i vonkajší areál zimného štadióna

Po ukončení väčšiny prác na prestavbe „zimáku“ sa naplno začalo s úpravou v jeho okolí. V rámci projektu ide o prepojenie chodníka pre peších popri Hrone so spevnenými plochami v blízkosti štadióna. Tie budú v južnej časti areálu tvoriť pochôdzne a vnútro-areálové odstavňové plochy zo zámkovkej dlažby. V severnej časti bude zatravnovaná dlažba, terasy a štrkové časti. Okolie doplnia trávnaté plochy s vysokou i krovitou zeleňou a chýbať nebude ani nový mobiliár či osvetlenie. Práce sú zamerané aj na oplotenie, kanalizáciu, sadovnícke úpravy a elektroinštaláciu spolu s areálovým osvetlením. Zhotoviteľ sa zaviazal zrealizovať rekonštrukciu za necelých 600 tisíc eur bez DPH. „Počas realizácie je nevyhnutné počítať s obmedzeným prístupom k zimnému štadiónu, o čom bude verejnosť v predstihu informovaná. Termín odovzdania štadióna do rúk organizátorov Európskeho olympijského

Vizualizácia exteriéru zimného štadióna

Vizualizácia: MsÚ BB

festivalu mládeže je naplánovaný na 10. júla 2022,“ dopíňa Dušan Argaláš, predseda predstavenstva MBB, a. s. Vynovený areál bude disponovať aj priestorom pre nabíjanie elektrických bicyklov a predprípravu na nabíjajúcu stanicu pre elektromobily. Čoskoro sa začne aj s modernizáciou technickej infraštruktúry ako je osvetlenie, ozvučenie a inštalácia veľkoplošných obrazoviek.

Finišujeme aj s obnovou okolia krytej plavárne

Rozsiahlou revitalizáciou prešiel i vonkajší areál plavárne na Štiavničkách. Výsledkom stavebných prác je komfortný a kvalitný priestor určený nielen pre športovcov či športové kluby, ale aj pre všetkých návštevníkov zariadenia. V jeho okolí bolo vybudovaných 65 parkovacích miest, verejné osvetlenie, zrealizovali sa parkové úpravy, osadené boli lavičky,

smetné koše i nový prístrešok na ochranu neďalekého prameňa. V areáli súčasne pribudlo detské ihrisko s hojdacami, outdoorové prvky a streetballové ihrisko. Od parkovacích plôch je outdoorový park chránený oplotením s bráničkou. Súčasťou úprav je aj dovybavenie terasy na hlavnej budove plavárne, jej napojenie schodiskom na spevnené plochy parkoviska. Na terase vzniklo brodisko so

Ihrisko pri plavárni

sprchou, kde budú v letných mesiacoch rozložené ležadlá. Zo sadových úprav bola kvôli poveternostným podmienkam v závere roka zrealizovaná len výsadba kríkov, bez finálneho osadenia trávniku v outdoor parku. Nový trávnik tak pribudne až počas realizácie následne plánovanej etapy, ktorou je kompletná výmena jestvujúceho starého oplotenia celého areálu za nové oplotenie s bráničkou pre prechod k plážovému kúpalisku a ošetrovania oporného múru svahu nad plavárňou. So stavebnými prácami v rámci následnej etapy bude možné začať po odovzdaní sfinalizovanej projektovej dokumentácie a ukončení verejného obstarávania. Práce by mali byť dokončené do začiatku konania plaveckých súťaží v rámci EYOF 2022. Po ukončení celého rozsahu revitalizácie sa areál plavárne stane výborným miestom pre šport a relax.

M. Strelec

Názory poslancov

Prestavba Mestského mládežníckeho štadióna v Kráľovej i obnova vonkajšieho areálu na zimnom štadióne a krytej plavárni, to je len časť aktivít súvisiacich s obnovou športovísk v Banskej Bystrici. Ako hodnotíte ich doterajšiu modernizáciu, ktorá je do veľkej miery financovaná z mimorozpočtových zdrojov? Okrem veľkých športovísk sa mesto zameriava aj na rekonštrukciu telocviční a školských športových areálov. Tento rok sa plánuje tiež výstavba skateparku a hokejbalového ihriska. Aké ďalšie športoviská by ste v našom meste privítali?

Vladimír Pirošík

Modernizácia futbalového štadióna v Kráľovej i zimného štadióna sú výborné správy pre Bystričanov. Okrem futbalu a hokeja, teda dvoch dominantných a finančne najnáročnejších športov, pôsobí však v meste aj veľké množstvo ďalších športovcov a ich klubov. A na ich podporu sa, žiaľ, nezriedka zabúda. Zo sľubov o novej športovej hale na Uhlisku nie je nakoniec nič, skatepark a hokejbalové ihrisko sú zatiaľ len v rovine prísľubov, cyklochodníky sa hýbu veľmi pomaly. Mesto tiež pribrzdilo pri budovaní vonkajších outdoorových parkov, a stále nám chýba aj transparentná grantová schéma na podporu rekreačného športu. Na druhej strane, uznanie a vďaka patria organizácii ZAaRES, za profesionálne zabezpečovanie bežkárskych tratí v horách nad mestom i priamo na pláži. Robia vynikajúcu prácu. Z pohľadu chýbajúcej infraštruktúry by som si želal, aby sa v Bystrici konečne vybuďovalo menšie vodácke výstupisko pre lode splavujúce Hron.

Peter Pohančaník

Intenzívnu rekonštrukciu a modernizáciu športovísk na území mesta zaznamenal snád každý Banskobystričan. Či už sa jedná o tie najväčšie – štadión v Kráľovej, zimný štadión alebo plaváreň na Štiavničkách, či menšie ako sú telocvične a školské športové areály. Hlavným spúšťačom týchto investícií je odvážne rozhodnutie vedenia mesta a mestského zastupiteľstva, zorganizovať v našom meste EYOF. Ako člena finančnej komisie ma o to viac teší fakt, že tieto investície sú prevažne financované z mimorozpočtových zdrojov a nezatažujú tak rozpočet mesta. Samozrejme nesmieme zabúdať aj na ďalšie športy, ktorým sa venuje čím ďalej tým viac mladých Banskobystričanov. Preto vítam aj plánované investície do výstavby skateparku a hokejbalového ihriska, ktoré sú plánované v roku 2022. Okrem športovej, však netreba zabúdať ani na kultúrnu infraštruktúru, preto verím, že budeme pokračovať v investíciách do areálu Medeného hámra a rekonštrukcie Domu kultúry.

Ľudmila Priehodová

Nepatrím medzi fanúšikov hromadných športov. Oceňujem však revitalizáciu chátrajúcich športovísk aj aktivity v súvislosti s blížiacim sa medzinárodným športovým sviatkom mládeže EYOF. Dúfam, že dopadne dobre a opravené športoviská budú ešte dlho po akcii slúžiť obyvateľom mesta a najmä mládeži. Privítala by som, keby sme sa už konečne rozhybali a zlepšili možnosť športového vyžitia aj v letných mesiacoch na plážovom kúpalisku. Dlhodobý prenájom areálu pánovi Sninskému nebol šťastným riešením. S otázkou, aké ďalšie športoviská občanom chýbajú, by sa malo mesto obrátiť na všetkých občanov, vrátane obyvateľov Fortničky, ktorých deti sa kolektívne hry nemajú kde hrať. Chcem veriť, že po zbabranom obstaraní projektu na obnovu mestského parku, pri ktorom mesto nezaújmal názor obyvateľov, sa dnes na základe participatívneho procesu dopracujeme ku kvalitnému návrhu obnovy parku a nájde sa v ňom priestor aj pre športovanie. Prvého apríla mesto zorganizovalo na tému obnovy parku výbornú konferenciu za účasti aj zahraničných odborníkov. Konečne!

V minulosti Ulmandorf aj Olmányfalva, dnes Uľanka

Najsevernejšia mestská časť Banskej Bystrice je Uľanka (Ulmanka). Spolu s Jakubom a jeho časťou Nový Svet, Kostiviarskou, Podlavicami a Skubínom tvorí volebný obvod č. 4, ktorý má v mestskom zastupiteľstve dvoch poslancov. Podľa výsledkov sčítania z roku 2021 mala Uľanka 447 obyvateľov. Vznikla ako banícka osada Villa Ullmani v 15. storočí. Podľa niektorých prameňov názov obce Ulmanka súvisí najmä s jej baníckou minulosťou, nakoľko toto územie patrilo na prelome 14. a 15. storočia práve ťažiarovi Gotzelovi Ulmanovi.

V čase baníckej prosperity boli skoro všetci muži v obci baníkmi. Uľanka patrila rôznym banskobystrickým ťažiarom – Jungovi, Thurzovi a potom aj banskej komore. Obyvatelia sa okrem baníctva živili aj drevorubačstvom, obchodovaním a prácou v závodoch v Harmanci a B. Bystrici. V 19. storočí bol v Ulmanke aj kaštieľ rodiny Borsiczkých. Jeho súčasťou bol i pivovar. Kaštieľ však v rokoch 1848 – 1849 vyplenili. Práve do rodiny Borsiczkých sa priženil mešťan a zlatník Alojz Herritz, pochádzajúci z neďalekých Starých Hôr, ktorý sa zrejme od roku 1834 stal aj správcom pivovaru v Ulmanke. Práve jeho potomkovia si odovzdávali banskobystrickú pivovarnícku tradíciu z pokolenia na pokolenie.

Čo sa podarilo za posledných osem rokov

V 70-tych rokoch minulého storočia sa nikto nepýtal na názory obyvateľov dedín okolo B. Bystrice. V podstate bez nášho súhlasu sme boli všetci pričlenení k mestu. Naše bývalé dediny, odvtedy už nazývané mestské časti, neboli stredobodom záujmu vedení mesta, práve naopak. K nám na perifériu boli expedované všetky problémové záležitosti: pohrebiská, smetiská, pokusy o vysťahovanie neprispôsobivých obyvateľov, malá vodná

elektrárň na Hrone a pod. Za posledných vyše 30 rokov sme boli najzanedbanejšia mestská časť a predchádzajúce vedenia samosprávy nás a naše problémy prehliadali. Napriek tomu pozitívne vnímame skutočnosť, že počas posledných dvoch volebných období konečne mesto zmenilo svoj macošský prístup k okrajovým častiam. V minulosti firmy z periferie B. Bystrice vytvárajúce podielové dane prispievali na budovanie infraštruktúry na veľkých sídliskách a v centre mesta, na okrajové časti ale nezostávalo nič. Smutné je, že až súčasné vedenie samosprávy sa uplynulých osem rokov zaoberá aj našimi problémami.

Konkrétne prípady pomoci

1. Položený bol nový asfaltový koberec medzi budovou bývalého MNV a kostolom, a aj na celej Mistríkovej ulici. Urobila sa kompletná oprava mosta s výmenou zábradlia a položenie asfaltu na cestu v časti Kolónia, kde dovtedy existovala len prašná cesta.
2. Počas prietru mračen vo februári 2016 sa poškodila príjazdová cesta k bývalému novému MNV. Docielili sme výrub troch nebezpečných stromov a spriechno sa odvodňovacie potrubie popod cestu. Aj napriek nevyjasneným majetkovým vzťahom k potoku tečúcemu súbežne s touto komunikáciou a nepochopiteľné svojvoľné zasahovanie jedného z obyvateľov do šírky cesty, sa podarilo zregulovať časť jeho koryta a položiť nový asfaltový koberec.
3. V budove starého MNV boli kompletne vymenené okná, ako aj strešná krytina. Opäť sa vymuroval rozpadnutý komín a vyriešil vonkajší nefunkčný prívod vody do budovy a zatekanie do severnej steny. Urobila sa kompletná rekonštrukcia interiéru, vodoinštalácie, vnútorného vybavenia. Revitalizoval a spojzdnil sa obecný rozhlas. Doteraz sa nevyriešilo elektrické kúrenie, ktorého prevádzka vytvára veľké náklady. Preto nateraz nie je možné budovu využívať ako komunitné centrum pre obyvateľov.
4. Väčšinou na vlastné náklady sme dali vyčistiť, opraviť a spojzdniť odvodňovacie potrubie postavené počas stavby železničnej trate od časti Záhumnie, ktoré

odvádza povrchové a zrážkové vody v dolnej časti Uľanky do potoka Bystrička.

5. Vybudoval sa vtočný bod do odvodňovacieho potrubia, kde sa tento rok zrealizuje po celej dĺžke Uľanky zatrubnenie jarku s vybudovaním vpustov na odvod povrchových a zrážkových vôd po jednej strane cesty a chodníka nad ním, čo zvýši bezpečnosť ľudí chodiacich po ceste.

6. Vytvorila sa nová dvojité vetva odvodnenia strednej časti Uľanky od priepustu popod železniciu za bývalým obchodom až po vyústenie do potoka Bystrička. Výsledkom je značný pokles spodnej vody, ničiacej predtým pivničky a základy domov obyvateľov strednej časti Uľanky.

7. Vybudovaná bola optická sieť pre príjem internetu, televízie a na telefonovanie.

8. Na naše podnety malo vedenie mesta už viacero pracovných stretnutí so Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou za účelom dobudovania splaškovej kanalizácie. V Uľanke sa ani nezakoplo, v Jakube, Novom Svete, Šalkovej a Rudlovej je čiastočne nefunkčná. To, že v 21. storočí krajské mesto nie je komplet odkanalizované, je prinajmenšom nenormálne. Nakoľko sa už pripravuje projektová dokumentácia, dúfame, že sa dočkáme aj kanalizácie.

9. V časti cintorína sa zrevitalizovala prístupová komunikácia, zabezpečilo sa jeho vysvietenie verejným osvetlením a v celom areáli boli odstránené náletové dreviny. Vytvorilo sa státie pre kontajner, príp. pohrebné auto, osadená bola uzamykateľná informačná tabuľa, provizórne sa opravilo zábradlie a schody. Momentálne je v štádiu riešenia oplotenie cintorína, platenie za staré hroby a majetkové vyrovnanie pozemkov v cintoríne. Docielili sme taktiež jeho pravidelné kosenie a postrekovanie výmladkov. Pre ilustráciu – vyčistenie od náletov trvalo osem mesiacov.

10. Odstránené boli problematické a nebezpečné stromy popri toku Bystričky. Slovenský vodohospodársky podnik vypracoval štúdiu na vybudovanie protipovodňových opatrení. Do plánov však nezpracoval pripomienky majiteľov pozemkov, preto čakáme na ďalšie kroky z ich strany.

11. Boli vybudované dva priechody pre chodcov: jeden pod cintorínom a ďalší spájajúci

Fotografie: Oľga Uľanka

Uľanku s časťou Kolónia na rýchlostnej komunikácii I/59. Súčasne sme dosiahli aj obmedzenie maximálnej rýchlosti na 70 km/hod. a meranie, ktoré preukázalo prekročenie hlukových aj prachových limitov.

12. Vedenie samosprávy rokovalo viackrát so starostkou a zastupiteľstvom obce Harnec ohľadne odpredaja ihriska v Uľanke do majetku mesta. Spolu s poslancami deklarovalo, že neschváli zmenu územného plánu, aby na športovisku bola povolená výstavba. Pri poslednom jednaní starostka prisľúbila, že ihrisko zachová. Snažíme sa, aby B. Bystrica vyčlenila financie na odkúpenie ihriska. Naša mládež nemá kde športovať, nehovoriac o tom, že v celej doline ide o jediné ihrisko,

ktoré slúži nielen na šport, ale aj na kultúrno-spoločenské akcie. Evidujeme aj žiadosti mamičiek na vybudovanie detského ihriska. Žiaľ, mesto v Uľanke žiadny pozemok na daný účel nevlastní. Riešením by bolo práve možné odkúpenie ihriska.

13. Získali sme investorov, ktorí skultúrnilí okolie bývalého MNV a prilahý parčík za takmer 28 tisíc eur. Takýchto investorov by sme potrebovali viac.

Plány do budúcnosti

Veríme, že naša dedinka v lone prírody, ktorej potenciál ešte nie je úplne odokrytý, bude pokračovať v nastavenom tempe rozvoja. Budeme radi, ak vedenie mesta a aj jeho jednotlivé

odborní nám budú naďalej vychádzať v ústrety a už rozbehnuté projekty sa podarí dotiahnuť do zdarného konca. Máme pranie, aby celý náš volebný obvod, ako aj naši poslanci a všetky štyri občianske rady našli v riešení všetkých problémov spoločnú reč a dokázali si navzájom vychádzať v ústrety. Pracujeme pre seba a naše budúce generácie – tak, aby po našej práci zostali do budúcnosti viditeľné stopy, a tiež aby sme zanechali aj v pamäti našich potomkov pozitívny odkaz, čo sme dokázali urobiť pre naše mestské časti – či naše bývalé dedinky.

Spracovala Občianska rada Uľanka

Začiatkom mája čakajú rodičov zápisy detí do materských škôl

Dieťa sa prijíma do materskej školy (MŠ) na základe žiadosti zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia, ktorú podáva riaditeľovi MŠ, a to elektronicky alebo osobne. Súčasťou je aj potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti od všeobecného lekára pre deti a dorast, ktoré obsahuje i údaj o povinnom očkovaní. Ak ide o dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, k žiadosti o jeho prijatie na predprimárne vzdelávanie sa prilaďujú aj vyjadrenie príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie a odporúčenie všeobecného lekára pre deti a dorast. Žiadosť o prijatie na predprimárne vzdelávanie sa podáva od 1. do 31. mája 2022.

Zápisy detí do materských škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Banská Bystrica na školský rok 2022/2023 sa uskutočnia od 2. do 4. mája 2022 v čase od 9:00 do 12:00 hod. a od 13:00 do 16:30 hod. v jednotlivých MŠ. Prijímanie detí na predprimárne vzdelávanie je limitované kapacitnými možnosťami materskej školy.

Deti, pre ktoré nie je predprimárne vzdelávanie povinné sa do materskej školy prijímajú bez ohľadu na miesto ich trvalého bydliska.

Povinné predprimárne vzdelávanie

Pre dieťa, ktoré dosiahne vek päť rokov do 31. augusta 2022, je predprimárne vzdelávanie povinné. Navštevovať musí materskú školu v obci, v ktorej má trvalý pobyt, teda v spádovej MŠ, ak zákonný zástupca pre dieťa nevyberie inú, do ktorej ho riaditeľ tejto MŠ prijme, ak má dostatok kapacít. Spádová MŠ sa určuje len pre deti, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné. Ak zákonný zástupca alebo zástupca zariadenia písomne požiada o predprimárne vzdelávanie v škole mimo územia SR alebo v škole zriadenej iným štá-

tom na území Slovenska, o povolení takéhoto vzdelávania rozhoduje riaditeľ kmeňovej MŠ. V žiadosti je potrebné uviesť meno, priezvisko a bydlisko dieťaťa, jeho rodné číslo, adresu bydliska v zahraničí, názov a adresu školy, ktorú bude v zahraničí navštevovať, ak je vopred známa, resp. názov a adresu školy zriadenej iným štátom na území SR, ktorú bude dieťa navštevovať. Ak riaditeľ kmeňovej MŠ

Termíny zápisov v konkrétnych materských školách

2. 5. 2022: Radvaň, Fončorda, Podlavice

MŠ Radvanská 26, MŠ Radvanská 28, MŠ Kremnička 22, MŠ Jilemnického 8, MŠ Družby 3, MŠ Nová 2, MŠ Tulsá 25, MŠ Šalgotarjanska 5, MŠ Na Lúčkach 2, MŠ Buková 22

3. 5. 2022: Rudlová – Sásová

MŠ Odbojárov 9, MŠ Sásovská cesta 21, MŠ Magurská 14, MŠ Karpatská 3, MŠ Strážovská 3, MŠ Tatranská 63

4. 5. 2022: Centrum mesta

MŠ Lazovná 32, MŠ Horná 22, MŠ Cesta k nemocnici 37, MŠ Profesora Sáru 3, MŠ 9. mája 26, MŠ Na Starej tehelni 7, MŠ Trieda SNP 77, MŠ 29. augusta 14, MŠ Hronská 18, MŠ Jakubská cesta 77, MŠ Senická cesta 82

Termín zápisu do MŠ, ktorá je súčasťou Základnej školy Jána Bakossu, Bakossova 5, Banská Bystrica a MŠ, ktorá je súčasťou Základnej školy, Radvanská 1, Banská Bystrica je zverejnený na webovom sídle škôl.

rozhodnutím povolí plnenie povinného predprimárneho vzdelávania v škole mimo územia SR, zákonný zástupca dieťaťa do 30 dní po jeho príchode do krajiny pobytu predloží riaditeľovi kmeňovej MŠ doklad s názvom a adresou školy, ktorý potvrdzuje, že dieťa navštevuje príslušnú vzdelávaciu inštitúciu. Neprihlásenie dieťa na povinné predprimárne vzdelávanie, a tiež neospravedlnené vynechanie takéhoto vzdelávania sa od 1. septembra 2021 považuje za nedbanie o riadne plnenie povinného predprimárneho vzdelávania, čo môže vyústiť až do uplatnenia inštitútu „osobitného príjemcu rodinných prídavkov“.

Čo v prípade školskej nezrelosti

Ak má dieťa šesť rokov a nedosiahne školskú spôsobilosť, riaditeľ MŠ rozhodne o pokračovaní plnenia povinného predprimárneho vzdelávania. Podkladom pre takéto rozhodnutie je predloženie: písomného súhlasu príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, ďalej písomného súhlasu všeobecného lekára pre deti a dorast, ako aj informovaného súhlasu zákonného zástupcu.

Školský úrad

Naše Radničné noviny sú hodnotené ako druhé najlepšie v rámci Slovenska

Foto: MsÚ BB

Približne dvadsiatka redaktorov a zamestnancov mestských a obecných úradov, ktorí sa podieľajú na príprave a tvorbe novín vydávaných samosprávou, absolvovala pracovné stretnutie so zástupcami Transparency International Slovensko (TIS). Podujatie sa uskutočnilo v nadväznosti na nedávno zverejnené hodnotenie úrovne verejnoprávnosti radničných periodík v stovke najväčších miest. Až 85-percent samospráv distribuuje mestské noviny bezplatne priamo do schránok obyvateľov. Pre značnú časť z nich pritom predstavujú primárny zdroj informácií o dianí v mestách. Na Slovensku vychádza 567 titulov, z ktorých viac ako 83 percent tvoria mestské, resp. obecné noviny.

Verejnoprávny charakter novín

Vylúčenie politiky z novín, zaostrené len na pozitívne témy, informovanie najmä o úspechoch radníc. To je iba časť „hriechov“ mestských novín. Ukázalo to v poradí tretie hodnotenie užitočnosti, objektívnosti a verejnoprávného charakteru radničných novín

v 100 najväčších mestských samosprávach, ktoré uskutočnila Transparency International Slovensko. V aktuálnom hodnotení sa TIS zamerala na periodiká z druhého polroka 2021. „Nehodnotili sme kvalitu novín, ale pozreli sme sa na verejnoprávny charakter radničných periodík. Z analýzy nám vyplynulo, že 56 môžeme hodnotiť ako prínosné. Naopak 28 titulov je škodlivých,“ dodal Ľuboš Kostelanský.

Postúpili sme o vyše 30 miest

Z hľadiska verejnoprávnosti patria Radničné noviny mesta Banská Bystrica medzi najprínosnejšie v rámci Slovenska. Kým v podobnom hodnotení v roku 2018 obsadil náš mesačník 35. pozíciu, teraz sa posunul na 2. miesto. „Periodikum uverejňuje informácie o mestskej samospráve, sociálnych veciach, školstve, životnom prostredí, kultúrnem aj športovom živote v Banskej Bystrici. Mesačník od začiatku roka 2021 zmenil grafiku. Pravidelne zaraďujeme nové rubriky, aby bol pre čitateľov atraktívnejší,“ tvrdí Monika Pastuchová, vedúca Kancelárie

Foto: MsÚ BB

primátora MsÚ Banská Bystrica. Radničné noviny dosiahli v hodnotení indexu BENEFIT hodnotu 75,02 percenta. Číslo predstavuje prínos periodika v oblasti informovania obyvateľov o politike a činnosti miestnej samosprávy. Radničné noviny mesta pod Urpínom sú distribuované do poštových schránok banskobystrických domácností. Samospráva vo februári tohto roka pristúpila k ich zasielaniu obyvateľom aj e-mailom. Stačí len na ic@banskabystrica.sk zaslať svoju e-mailovú adresu a prihlásiť sa k odberu novín. V tlačenej verzii sú k dispozícii v Klientskom centre Mestského úradu v Banskej Bystrici, ako aj v Informačnom centre v priestoroch Radnice na Námestí SNP 1.

Obyvatelia informáciám dôverujú

„O téme mestských a radničných novín je potrebné diskutovať. Snahou je vytvárať tlak na samosprávy, aby nezneužívali pred blížiacimi sa komunálnymi voľbami noviny na propagandu,“ konštatuje Ľuboš Kostelanský, analytik Transparency International Slovensko. Podľa prieskumu, ktorý pre TIS uskutočnila agentúra Focus v júni minulého roka, 81 percent ľudí považuje informovanie pomocou novín vydávaných samosprávami za úplne alebo prevažne objektívne. Nedôveruje im necelých 14 percent opýtaných. Zvyšných päť percent nevedelo ne/objektívnosť posúdiť.

M. Strelec

Pomoc pre Ukrajinu

Od vypuknutia vojenského konfliktu na Ukrajine sme v meste zorganizovali tri materiálne zbierky. Banskobystrickí poslanci na mimoriadnom zasadnutí MsZ 16. marca 2022 schválili návrh dobrovoľnej zbierky. Ide o stále trvajúcu pomoc pre mesto Sumy. Dobrovoľnú zbierku možno podporiť zasielaním finančných príspevkov na účet v ČSOB - IBAN: SK15 7500 0000 0040 1935 5408, VS: 24022022. Po jej ukončení samospráva poskytne informácie o použití financií.

K 1. aprílu 2022 sme v našom meste evidovali 3 271 ľudí z Ukrajiny, ktorí sa registrovali na Oddelení cudzineckej polície v Banskej Bystrici. Trvalé ubytovanie im poskytujú súkromné a právnické osoby vo svojich vlastných dostupných kapacitách, ktoré nahlasujú prostredníctvom e-mailovej adresy ic@banskabystrica.sk. Ubytovacie kapacity je možné nahlásiť aj do štátneho systému v gescii Ministerstva dopravy a výstavby SR.

Zákon č. 92/2022 o niektorých ďalších opatreniach v súvislosti so situáciou na Ukrajine

ustanovuje pre odídencov viaceré povinnosti. Pri zmene adresy v B. Bystrici je „odídenec“ povinný sa prihlásiť s čestným vyhlásením majiteľa nehnuteľnosti, príp. súhlasom ubytovateľa na ohlasovni pobytu na mestskom úrade (kanc. č. 77 a 78). Odídenci majú súčasne povinnosť osobne každý mesiac nahlásiť miesto svojho pobytu pre potreby uplatnenia príspevku na ubytovanie. Oprávnené osoby, ktoré poskytujú ubytovanie odídencom, sú povinné obci predložiť výkaz do piatich pracovných dní po skončení kalendárneho mesiaca. Vzory výkazu a príloh sú zverejnené na webe MV SR. Výkazy sa odovzdávajú v Klientskom centre MsÚ.

Nie každý, kto prichádza z Ukrajiny si môže dovoliť bývanie s možnosťami stravovania. V súčasnosti zabezpečujeme rozvoz jedného teplého jedla denne pre 160 ukrajinských ľudí. V spolupráci s prevádzkami Cechu hostinských a Soupulture Banská Bystrica sme ďalším odídencom odovzdali kupóny na stravu, ktoré môžu využiť v jednotlivých reštau-

račných zariadeniach. Všetci, ktorí chcú byť nápomocní, môžu v prevádzke Soupulture (Kapitulská ulica 15), zaplatiť pre ľudí z Ukrajiny polievku mieru. Predplatená polievka nadobudne formu poukazu pre tých ľudí v núdzi, ktorí sa preukážu potvrdením o získaní dočasného útočiska na cudzineckej polícii. Týmto dokladom sa stačí preukázať aj na bezplatné využívanie MHD v našom meste.

Jazykovú bariéru odídencom sa v spolupráci s RK Centrum UNIVERSA a UMB snažíme prekonať poskytovaním bezplatných kurzov slovenského jazyka. Do 4. apríla 2022 bolo do vzdelávacích inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti nášho mesta umiestnených 109 ukrajinských detí. V priestoroch bývalého očkovačného centra na Komenského 12 v B. Bystrici vzniklo hlavné zberné miesto materiálnej pomoci. V súčasnosti je príjem i výdaj materiálu dvakrát do týždňa, a to v utorok od 15:00 do 18:00 hod. a v sobotu v čase medzi 9:00 až 12:00 hod.

Z. Gajdošíková, M. Strelec

Pokračujeme v spoločnom spravovaní otvorenej samosprávy

Urpínom mnohým aktivitám, ktoré súvisia s obnovou mestského parku či revitalizáciou vytypovaných lokalít v projekte Zelené sídliská. Na rozvoji mesta sa môžu obyvatelia podieľať aj prostredníctvom participatívneho rozpočtu. Na realizáciu úspešných projektov bude aj v tomto roku prerozdelených 40 tisíc eur.

Spoločné plánovanie obnovy mestského parku

V rámci participatívneho procesu v projekte revitalizácie Mestského parku na Tajovskej ulici sa projektovému tímu podarilo s podporou partnerov z informačného centra zorganizovať počas marca niekoľko zaujímavých aktivít. Vďaka výzve adresovanej skôr narodeným Banskobystričankám a Banskobystričanom sme zozbierali informácie o tom, ako park kedysi vyzeral, kto sa v ňom stretával a na čo slúžil. Ďalšou aktivitou bolo obľúbené podujatie Potulky mestom v mestskom parku, na ktorom sa zúčastnilo mnoho obyvateľov a obyvateľiek všetkých vekových kategórií. Informačno-vzdelávacie aktivity vyvrcholili odbornou konferenciou, ktorú mesto zorganizovalo v spolupráci s Univerzitou Mateja Bela. Vďaka domácim i zahraničným hosťom priniesla inšpirácie a odpovede na otázky týkajúce sa významu, historickej a environmentálnej hodnoty parku, vzhľadu či jeho architektúry a funkcií. „*Mestský park je ako zelené oko mesta, ktoré by sme si mali chrániť ako „oko v hlave“. Obnova drevín by mala byť postupná, jednak vo vzťahu ku klimatickej zmene, ale aj vo vzťahu k biodiverzite,*“ zaznelo z úst viceprimátora Milana Lichého. Názory a skúsenosti pozvaných odborníkov boli užitočné a ich odporúčania môžu byť hodnotným doplnkom pre zadanie súťaže, ktorej víťazný návrh prinesie revitalizáciu parku do podoby, akú si obyvatelia zaslúžia. „*Je potrebné nájsť citlivý spôsob ako zachovať najvýznamnejšie hodnoty objektu, najvýznamnejší historický odkaz, čo vyplýva aj z kompozície parku, urbanizmu a z hlavných ťažiskových bodov,*“ povedal jeden z pozvaných hostí Attila Tóth, krajinný architekt z Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva SPU v Nitre. Svojimi postrehmi obohatili konferenciu aj historici, pamiatkari, špecialisti na participatívne plánovanie z Metropolitného inštitútu Bratislavy. Zahraničná hostka Jana Šimečková, členka poroty súťaže Park roka predstavila niekoľko dobrých príkladov už zrevitalizovaných parkov v Českej republike. „*Park je živý organizmus, ktorý sa vyvíja. Myslím si, že je potrebné definovať pamiatkový zámer, no nebála by som sa byť odvážna. Všetky parky sa museli vysporiadať s tým, že kedysi vznikli v úplne inej dobe a si-*

tuácii. Dnes sú v nich vložené moderné prvky veľmi citlivo a celému priestoru neprekážajú. Rekonštrukcia parku bez zázemia je v dnešnej dobe nemysliteľná,“ objasňuje Šimečková. Z úst odborníkov zazneli rôzne prístupy k obnove tejto národnej kultúrnej pamiatky, cez konzervatívnejšie až po odvážne. Ich spoločným odkazom je potreba citlivého vstupu do parku s novými prvkami, technológiami i materiálmi, ktoré sú osvedčené a budú ho vedieť posunúť o jednu ďalšiu etapu dopredu. Nemenej dôležitou témou je aj výrub stromov, ku ktorému bude musieť dôjsť na základe dendrologického posudku. Práve ten vygeneruje zeleň, ktorá zo zdravotného hľadiska nemôže byť zachovaná. Dôležitá je aj starostlivosť o stromy, ktoré ostávajú, aby počas realizácie stavby neboli poškodené. Pre dosiahnutie kvalitného projektu obnovy parku je potrebné spojiť tri elementy – kvalitný projekt, kvalitnú realizáciu a zabezpečiť kvalitnú následnú starostlivosť. Aktuálne sa projekt revitalizácie mestského parku zameriava na stretnutia rôznych skupín obyvateľov s cieľom zistiť ich názory a potreby vo vzťahu k parku. Viac informácií je zverejnených na webe: banskabystrica.sk/mestskypark/.

Pokračovanie participatívneho procesu v projekte Zelené sídliská

Projekt je zameraný na revitalizáciu okolia bytových domov v siedmich lokalitách Banskej Bystrice s dôrazom na zelené a modré opatrenia pre zmiernenie ekologickej krízy. Obyvateľom dáva priestor pre zapojenie sa. Za účasti zástupcov vedenia mesta, odborných útvarov mestského úradu, koordinátorky pre participáciu a otvorené vládnutie, externých odborníkov na zeleň, členov občianskych rád a poslancov zo siedmich lokalít sa aktuálne realizujú prechádzky priamo v teréne. Ich cieľom je získať od špecialistov na zeleň usmernenie a doplnenie navrhovaných zelených a modrých opatrení. Zámerom prechádzok je súčasne dohodnúť sa na realizácii drobných ekologických komunitných aktivít,

Foto: MsÚ BB

ktoré môžu realizovať samotní obyvatelia. Nie je vylúčené, že samospráva začne organizovať osvetové a vzdelávacie workshopy, ktoré by boli zároveň spoločenskými stretnutiami aktívnych skupín obyvateľov – komunit na sídliskách. V rámci Zelených sídlisk začne oddelenie územného plánovania a architekta mesta čoskoro distribuovať obyvateľom dotazník zameraný na zelené ekologické parkovanie v týchto lokalitách.

Novinky z participatívneho rozpočtu

Jeho ďalší ročník je v plnom prúde, a to, ako bude naložené s financiami z mestskej kasy vo výške 40 tisíc eur je len v rukách Banskobystričaniek a Banskobystričanov. Koordinačná rada sa aktuálne zameriava na komunikačné aktivity a vytvorenie kvalitnej sekcie venovanej participatívne rozpočtu na webe mesta. Všetci záujemcovia môžu naďalej rozmyšľať o svojich nápadoch, ktoré majú možnosť odprezentovať v rámci tematických skupín v termínoch: 10. a 24. mája, a ďalej 7., 21. a 28. júna tohto roka. Členovia Koordinačnej rady, ktorí zastrešujú témy: Zeleň v meste a verejné priestranstvá, Aktívne občianstvo, komunitný rozvoj a celoživotné vzdelávanie, Kultúra a kreatívny priemysel, Šport, pohybové aktivity a zdravý životný štýl, pomôžu na stretnutiach svojimi odporúčaniami zapojeným obyvateľom dolaďiť ich predložené návrhy.

S. Kariková, koordinátorka pre participáciu a otvorené vládnutie, MsÚ BB

Banskobystrické enviroaktuality

Na webovej stránke mesta v sekcii Klimatická zmena je zverejnená piata písomná informácia o aktuálnych aktivitách samosprávy v oblasti životného prostredia. Aj v tomto čísle Radničných novín prinášame to najdôležitejšie z EKO oblasti.

Aprílové zaujímavosti

- ✓ V zmysle Akčného plánu pre otvorené vládnutie na miestnej úrovni, je podporovaná participácia pri príprave projektov Integrovananej územnej stratégie funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica, Mestského parku, Zelených sídlisk i ďalších.
- ✓ V rámci projektu Zelené sídliská sa uskutocnili stretnutia lídrov miestnych komunít a odborníkov priamo v jednotlivých lokalitách, aby adaptácia na zmenu klímy a na úbytok biodiverzity priniesla posilnenie zelenej a modrej infraštruktúry, v súlade s vyhotovovaným mestským Akčným plánom mitigácie (zmierňovania) a adaptácie (prispôsobovania) na zmenu klímy. Navrhnuté boli aj možnosti a spôsoby realizácie „malých opatrení“, ktoré môžu vykonať samotné komunity.
- ✓ V prvý aprílový deň tohto roka bola odborná konferencia k obnove Mestského parku na Tajovského ulici. Výsledkom participa-

tívneho procesu pri projekte jeho obnovy by mali byť výstupy vhodné na doplnenie zadania súťaže na obnovu parku v zmysle jeho historického i environmentálneho a funkčného významu v súčasnosti.

- ✓ Na prelome marca a apríla prebehla tradičná celomestská akcia Za krajšie mesto. Cieľom bolo vyčistenie verejných priestranstiev od rôznych komunálnych a rastlinných odpadov. Súčasne aj zabezpečenie sezónneho zberu biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu zo záhrad. Mesto priebežne odstraňuje a následne zneškod-

Foto: MŠÚ BB

ňuje nezákonne umiestnený komunálny a drobný stavebný odpad aj s pomocou dobrovoľníkov.

- ✓ Na Severnej ulici obyvatelia sadia ovocné stromčeky a ošetrojú minuloročné. Je tu aj silná vôľa pre zadržiavanie dažďovej vody v území. V rámci projektu Zelených sídlisk plánujú viaceré komunitné riešenia.
- ✓ Základná škola na Pieninskej ulici oslavuje 30. výročie založenia. Žiaci v spolupráci s členmi Slovenského zväzu záhradkárov vysadia v areáli školy 30 ovocných stromčekov. Začína sa nová etapa smerovania vzdelávacej inštitúcie zameraná na environmentalistiku a ekológiu v školskom prostredí v spolupráci ZŠ Pieninská so Strednou odbornou školou Pod Bánošom v Banskej Bystrici a ZŠ s MŠ Maximiliána Hella v Štiavnických Baniach.
- ✓ Už 22. apríla si pripomenieme Svetový deň Zeme.

M. Lichý

Ekopodnety a názory obyvateľov mesta

Ako reakciu na globálne výzvy, z ktorých najhoršie sú postupujúca zmena klímy a rýchly úbytok biodiverzity, aj Banská Bystrica realizuje projekty týkajúce sa adaptácie na zmenu klímy, ktorých osou je práve posilnenie zelenej a modrej infraštruktúry. Niektoré aktivity na území mesta však tento cieľ nerešpektujú. Napr. v intraviláne mesta pod sídliskom Podlavice, vykonal správca vodného toku zásah do brehového porastu spílením celých korún stromov, tzv. dekapitáciu. Išlo o vrby, ale aj jelšu. Na názor sme sa opýtali viacerých odborníkov:

Klára Salzmán, autorizovaná krajinná architektka: „K základnej životodarnej infraštruktúre krajiny patrí systém tzv. riečnej krajiny. Tvoria ju rieky, potoky, prameniská a údolné nivy vodných tokov. Neoddeliteľnou súčasťou riečnej krajiny sú brehovú porasty, bez ktorých nie je možné naplniť rôznorodé ekosystémové služby, bez ktorých my, ľudia, nemôžeme existovať.“

Eva Wernerová, arboristka a autorizovaná krajinná architektka: „Drastické „ošetrovanie“ drevín takýmito veľkými horizontálnymi rezmi ich poškodzuje, výrazne im skracuje vek nástupom hubových chorôb cez rezné rany. Aj z krajinárskeho hľadiska je ekologicky aj esteticky nevhodným a neopodstatneným opatrením.“

Paula Grivalská, environmentalistka: „Ide o absolútne nevhodný, technologicky chybný a neopodstatnený zásah do porastovej štruktúry zelene, ktorý je v rozpore s legislatívou, dobrými mravmi, v rozpore s estetickým cítením a proti zdravému rozumu.“

Ľubica Midriaková Zaušková, ekologička, špecialistka na krajinu: „Dekapitácia stromov je porušením zákona 543/2002 Z. z.

o ochrane prírody a krajiny, ktorý zakazuje poškodzovať dreviny, to znamená konanie, ktoré môže podstatne a trvalo znížiť ekologické a estetické funkcie drevín alebo zapríčiniť ich odumretie.“

Dobromil Galvánek, botanik: „Ak chce správca toku vytvárať hlavové vrby, treba začať v mladšom veku stromov a pri nižšej výške drevín.“

Ľudmila Černecká, zoologička: „Dekapitácia stromov v brehových porastoch Tajovky

je nepriaznivým zásahom do biokoridoru, ktorý je dôležitý pre šírenie a migráciu rastlín aj živočíchov. V zasiahnutom úseku som nedávno pozorovala aj vydry.“

Peter Sabo, systémová ekológia a globálne výzvy: „Brehové porasty sú dôležitými prvkami zelenej infraštruktúry, ktorá je podstatná pre fungovanie ekostabilizačných záporných spätných väzieb v krajine. A práve tieto väzby sú naši kľúčovi spojenci v zápase proti meniacej sa klíme, vysušovaniu krajiny a nedostatku vody, dramatickému úbytku biodiverzity, znečisťovaniu životného prostredia a ďalším globálnym problémom.“ Z vyjadrení odborníkov vyplýva, že niektoré zásahy do porastov drevín sú sporné. Rozumné je poradiť sa, a potom bude menej nevhodných zásahov do zelene, ktorú si dnes musíme chrániť, ako oko v hlave.

Obráťte sa na nás

Ak máte podnety a pripomienky týkajúce sa životného prostredia v našom meste, poslať ich môžete prostredníctvom www.odkaz-prestarostu.sk.

M. Lichý

Záchrana vodného žľabu

Na lesnom území, ktoré obhospodarujú Mestské lesy Banská Bystrica, s.r.o. sa nachádza vodný žľab Rakytovo. Pred 22 rokmi bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Po jeho rekonštrukcii sa od roku 2007 pravidelne raz ročne v rámci Lesníckych dní na ukážku pre širokú verejnosť splavuje v žľabe drevo.

V minulosti naši predkovia využívali drevo z lesov v okolí Banskej Bystrice buď ako palivo alebo na výrobu úžitkových predmetov a sortimentu. Na miesto spracovania bolo spúšťané suchými šmykmi (rizňami), potom

Foto: Mestské lesy BB

vodnými žľabmi a následne splavované po vodných tokoch. Na území mestských lesov boli funkčné vodné žľaby v dolinách Cenovo (4 650 m), Prášnica (1 840 m) a Rakytovo (2 400 m). Pozostatky týchto stavieb z dreva nájdeme vo vodných tokoch hlavne po povodňových škodách, keď dôjde k odkrytiu naplavenín. Vodný žľab Rakytovo pri Dolnom Harmanci sa za dlhé roky značne poškodil a zostal čiastočne znefunkčnený. Mesto sa rozhodlo pre jeho opravu už v roku 2006. Celkové náklady na rekonštrukciu dosiahli 1,5 milióna slovenských korún (necelých 50 tisíc eur). Aj napriek tomu, že žľab sa dnes využíva na samotné splavovanie len v minimálnej miere, je vystavený vonkajším prírodným vplyvom, čo spôsobuje jeho poškodzovanie. Prejavilo sa to aj počas extrémnych meteorologických udalostí v posledných dvoch rokoch, kedy bola časť žľabu poškodená až zničená prívalovými dažďami. Na ďalšiu časť po veternej kalamite padli stromy. Mestské lesy Banská Bystrica sa preto rozhodli uskutočniť ďalšiu rekonštrukciu. Vlni na obnovu žľabu preinvestovali takmer jedenásťtisíc eur. V oprave pokračujú aj v tomto roku, kedy sa počíta s investíciou vo výške približne sedemtisíc eur. Splavovanie dreva by v súčasnosti vzhľadom

Vo vodnom žľabe Rakytovo sa v sobotu 30. apríla 2022 uskutoční plavenie dreva. Mestské lesy Banská Bystrica, s.r.o. otvoria podujatie o 9:30 hod. Samotné plavenie môžete v drevenom vodnom žľabe, ktorý nikde inde v Európe neexistuje, vidieť v čase od 10:45 do 12:30 hod. Všetkých vás srdečne pozývame.

na cenu ľudskej práce bolo ekonomicky vysoko nerentabilné. Lesy však plnia množstvo funkcií mimoprodukčných, medzi ktoré patrí aj funkcia rekreačná, výchovno-vzdelávacia a kultúrna. Vodný žľab Rakytovo počas roka navštívi mnoho turistov a exkurzií. Je miestom hlavných cvičení študentov Lesníckej fakulty TU vo Zvolene, ako aj výkonu lesnej pedagogiky. Patrí medzi jeden z hlavných symbolov banskobystrických lesov, preto mestskí horári považujú starostlivosť o túto kultúrnu pamiatku za vysoko prestížnu záležitosť. Slovenská pošta vydala v roku 2021 aj známku s vyobrazením vodného žľabu v doline Rakytovo.

J. Jankov

Pozornosť ornitológov púta dudok chochlatý

Kampaňou Vták roka predstavujú ornitológovia každoročne vybraný vtáčí druh, ktorého prežitie vyžaduje pozornosť širokej verejnosti. Pre rok 2022 bol zvolený dudok chochlatý (*Upupa epops*). Jeho početnosť v ostatných rokoch u nás výrazne klesla. Negatívny trend populácie je pripisovaný najmä zmenám v dôsledku zániku maloplošného hospodárenia a pastvy v krajine.

Výber dudka chochlatého za vtáka roka má upozorniť na potrebu zmien, pred ktorými stojí naša krajina. Zmien, bez ktorých budeme ďalej strácať naše najviac ohrozené druhy. Tento operenec patrí vďaka svojmu vzhľadu a správaniu medzi najznámejšie vtáčie druhy. K jeho obľube prispieva aj to, že žije v krajine, ktorú vytvárajú a formujú ľudia. Vyhovuje mu citlivo obhospodarovaná krajina s mozaikovitou štruktúrou polí, pasienkov, lúk, pasienkových lesov a nevyhýba sa ani priamo intravilánom sídel. Kedysi bol početný a hniezdil všade, kde sa pásol dobytok či kone, a našiel dutiny na hniezdenie. Práve radikálna zmena prostredia, ktoré dudky obývajú, viedla k ich úbytku. Biotopy, ktoré obývali sa postupne

Foto: A. Chudý

stratili a v súčasnosti prežívajú len tam, kde sú zachované pasienky, či lokality s piesčitými pôdami. Dudok je sťahovavý a na zimu odlieta do Afriky. Zimuje v subsaharskej Afrike južne od Sahary, najmä na rozsiahlych savanách, ktoré sú spásané divokými či domestikovanými bylinožravcami. Späť prilieťa v druhej polovici marca a začiatkom apríla. Podobne, ako mnohé ďalšie vtáčie druhy žijace sa hmyzom, aj dudok vyhľadáva pasienky, kde nachádza vhodné prostredie a dostupný bohatý zdroj potravy. Obnova tradičných foriem pasienkarstva je tak kľúčová pre jeho návrat do našej krajiny. Pomôcť v návrate im môžeme na vhodných lokalitách aj vyložením hniezdnych búdok. Z dlhodobého hľadiska je

súčasne dobré vysádzať dreviny či zakladať hlavové vrby, v ktorých dutinách kedysi tieto vtáky hojne hniezdili. Najzásadnejšiu zmenu však predstavuje potreba zavádzania podpory extenzívnych foriem poľnohospodárstva so zameraním na ochranu biodiverzity. Nové programové obdobie „Spoločnej poľnohospodárskej politiky“, môže priniesť viaceré pozitívne zmeny pre dudky, ale aj ďalšie vtáčie druhy.

V rámci kampane Vták roka je realizovaná aj akcia „Búdky pre dudky“, v rámci ktorej budú na vhodné miesta vyvesené typovo optimálne búdky pre dudka chochlatého. Zatiaľ bolo vyrobených a inštalovaných 100. Počas tohto roka budú vyrobené ešte ďalšie. Ornitológovia ich postupne umiestnia najmä v južných regiónoch Slovenska.

J. Gúgh, SOS/BrdLife Slovensko

Pri potulkách mestom nevynechajte THURZO - FUGGER zážitkovú expozíciu

Vyberte sa do minulosti, do čias kedy Banská Bystrica najviac rozkvitla, a to vďaka úspechom v oblasti baníctva, ktoré sa rozvíjalo v jej okolí. Oprášime vyše 500 ročnú históriu v novej expozícii, ktorú sme otvorili v Barbakáne. Tešiť sa môžete na virtuálnu realitu, živé obrazy, množstvo informácií o medi, ktoré sú prezentované zaujímavým výkladom v slovenskom, nemeckom i anglickom jazyku. Ak ale predpokladáte, že ide o klasické múzeum, mylíte sa.

Do histórie mesta, širšieho okolia a baníctva sa zlatými alebo skôr medenými písmenami zapísala jedinečná Thurzovsko-Fuggerovská spoločnosť s Medeným hámrom. Vznikla 16. marca 1495. O 527 rokov neskôr sme sprístupnili expozíciu, ktorá mapuje najslávnejšie časy nášho mesta a jeho okolia. Projekt nadväzuje na spoluprácu s partnermi z Nemecka, Rakúska a Talianska v rámci medzinárodného projektu Európska fuggerovská cesta, ktorá nás spája svojou baníckou históriou. Thurzovsko-Fuggerovská spoločnosť tvorila vo svojej dobe svetový unikát. Rozvinula sa do úspešného obchodného podniku, ktorého základnou a kľúčovou zložkou bol Medený hámor. Jediný koncový – spracovateľský podnik, ktorý produkoval hotové medené výrobky, určené priamo na obchodné trhy a pre spotrebiteľov.

Na čo sa môžete tešiť

V expozícii nie je núdza o množstvo zážitkov, ktorými vás prevedie množstvo zaujímavých moderných technológií – dotykové obrazovky, 3D vizualizácie, 360° videoprojekciu a pod. Vďaka nim sa vaša poznávací cesta neobmedzí len na prastaré múry Barbakánu. Prostredníctvom pohybovej platformy sa pomyslene poprechádzate priamo vo výrobných priestoroch Medeného hámra v čase jeho najväčšej slávy. Dozviete sa informácie o vývoji baníctva, banských strojoch a rôznych predmetoch súvisiacich s touto tematikou.

A to nie je všetko

Celou expozíciou vedie časová os s informáciami o jednotlivých etapách baníckej histórie regiónu, ktoré sú prezentované prostredníctvom augmentovanej reality – pomocou mobilného telefónu. O najväčšom obchodnom podniku na svete v danej dobe, ktorý pracoval na prelome 15. a 16. storočia vám porozprávajú v „živých obrazoch“ Ján Thurzo a Jakob Fugger. Proces ťažby drahých kovov a celkovo rozvoj baníctva od počiatku priblíži baník z obdobia bronzovej doby. O vzniku Banskej Bystrice zas veľa zaujímavého prezradí náš prvý richtár Ondrej.

Nejde o múzeum

Ukážeme vám, ako Medený hámor vyzerá dnes, a aký bol v období, kedy ho nechal postaviť Ján Thurzo. Prezradíme tiež, ako sa stal Jakob Fugger najbohatší muž na svete, ktorého dodnes v jeho bohatstve nikto neprekonal. Spoznáte i význam medi v minulosti, a kde všade sa med' z nášho regiónu dostala, ako aj to, čo znamenala pre ľudí a na čo ju používali kedysi a používajú dnes. Nechýbajú i predmety vyrobené z medi. Vďaka mobilom si pozriete aj ďalšie zaujímavosti zobrazené v augmentovej realite. Dáme vám niekoľko námetov, kam sa ešte môžete ísť pozrieť. Nasmerujeme vás na miesta, kde sa ruda ťažila (náučné a turistické chodníky), čím sa spracovávala (múzeá), a kde žili i pracovali baníci. Predstavíme obce v okolí Banskej Bystrice, v ktorých dodnes môžete pozorovať stopy baníckej histórie. Ide napríklad o Španiu Dolinu, Staré Hory, Ľubietovú či Malachov. Aj takouto formou chceme prispieť k rozvoju cestovného ruchu v našom regióne. Celková výška financií na zriadenie expozície vrátane technického vybavenia, obsahu, rekonštrukčných prác, maľovania či elektroinštalácie dosiahla sumu 135 tisíc eur. Z rozpočtu mesta bolo vyčlenených 91 tisíc eur. Zvyšnú časť investícií poskytli Oblastná organizácia cestovného ruchu Stredné Slovensko a Ministerstvo dopravy a výstavby SR.

Otvorené máme každý deň

Príďte sa pozrieť do novej expozície, objavovať veci menej známe či len dávno zabudnuté. Vydajte sa na cestu do histórie našich predkov a spoznajte korene medeného mesta, ktorého sláva vyrástla spolu s bohatstvom ukrytým v okolitých horách. Interaktívna zážitková expozícia je otvorená denne od 10:00 do 18:00 hod. Bližšie informácie získate na tel. čísle 048/ 4330 629, príp. na e-mailovej adrese tfze@banskabystrica.sk.

Turistické informačné centrum

Organársky majster Michal Podkonický zdedil talent po svojom otcovi

V minulom čísle Radničných novín sme predstavili najznámejšieho barokového organárskeho majstra Martina Podkonického (1709 - 1771), ktorý pôsobil najmä v Banskej Bystrici. Bol trikrát ženatý a mal viacerých potomkov. Jedným z nich bol syn Michal Podkonický (1753 - 1816), ktorý sa narodil a zomrel v našom meste.

Michal Podkonický je autorom organu
v Kostole Nanebovzatia Panny Márie v Banskej Bystrici

Foto: organy.hc.sk

Michal, ktorý prevzal po otcovi organársku dielňu vychodil doma elementárnu školu, potom navštevoval aj nižšie evanjelické gymnázium. Je zaujímavé, že bol v jednom ročníku s Jakubom Urbánim ml., synom druhého manžela nevlastnej matky Alžbety Bohušovej. Organárstvu sa učil v otcovej dielni a po vandrovaní, počas ktorej si osvojil veľa nového z organárskeho kumštu, ale aj z bohémnejšieho spôsobu života, sa vrátil domov. Jeho otec Martin Podkonický 13. marca 1771 zomrel. Michal pokračoval v otcovej práci, zmodernizoval a rozšíril dielňu a stal sa známym a vyhľadávaným organárskym majstrom.

Kráčal v otcových šľapajach

Ako 20-ročný bol 11. novembra 1773 prijatý za mešťana. O dva mesiace neskôr sa oženil. Jeho manželkou sa stala dcéra významnej zemianskej nemeckej rodiny Stertzovcov, 19-ročná Anna Charlota. Jej otec Christofor Teofil Stertz bol senátor mesta, prísediaci župnej súdnej tabule, inšpektor nemeckej Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. Vlastnil aj podiel na banskej ťažbe v Boci. Jej matka Anna Kochláčová bola dcérou Štefana Antona Kochláča, doktora filozofie a medicíny. Senátorom bol aj brat Anny Charloty, mestský lekár Ján Ľudovít Stertz a aj otcov brat Ján Juraj Stertz. Michal Podkonický mal s manželkou len dvoch synov. Prvý Michal Gottlieb sa narodil 13. januára 1775 a druhý Ján Karol prišiel na svet 2. októbra 1776. Je mož-

né, že obaja študovali v Kežmarku, kde pôsobil otcov brat Adam ako profesor a rektor.

Z majstrovho života

Hoci vynikajúci, uznávaný a žiadaný organársky majster Michal Podkonický nevedel odhadnúť svoje sily, prijímal obdávky a žiaľ aj peniaze ako preddavok, ale často nedodrжал dohodu a neodovzdal načas objednaný nástroj. Stalo sa tak aj v Banskej Bystrici, keď do

vého murovaného evanjelického kostola vysväteného v roku 1807 dokončil organ, ktorý mal 20 registrov a 1208 píšťal, po dlhých prieťahoch až pred smrťou v roku 1816. Tento nástroj bol potom viackrát opravovaný Michalom Kyselom a jeho synom Jánom Karolom, ktorí pracovali v dielni Podkonických. V roku 1893 ho nahradil organ od bratov Riegerovcov zo Sliezka za 5 208 zlotých a 16 gráciarov. Traduje sa aj historka, ako prinútili Michala Podkonického neutekať od sľúbenej práce pri stavbe organa vo veľkom zámockom kostole v Banskej Bystrici. Zavreli ho do kostola a nosili mu jedlo a len toľko pitia, aby zostal triezvy. Uznal tento spôsob prinútenia a nehneval sa. Po predčasnej smrti manželky v roku 1805 sa pre dlhy dostal aj do väzenia. Dodnes sa nevie, v ktorom dome v Banskej Bystrici 4. júna 1816 zomrel.

Slávny organársky rod

Otec Martin Podkonický, ako aj jeho syn Michal zanechali po sebe ohromné dielo, množ-

Evanjelický kostol v Hornej Micinej zdobí tiež organ od majstra Michala Podkonického

Foto: organy.hc.sk

stvo organov, ktoré dnes, žiaľ už vôbec neexistujú alebo sú celkom prestavané. Okrem Banskej Bystrice sa nachádzali alebo nachádzajú v Iliašovciach na Spiši, v Lazisku, Máľinci, Smrečanoch, Hronseku, Pôtri, Štiavnických Baniach a inde. Jediný barokový organ otca Martina Podkonického, ktorý postavil v roku 1751 v Španej Doline je po rekonštrukcii v takom stave, ako bol pre 270 rokmi. Jeho úžasný zvuk uchvacuje aj odborníkov a my si ho môžeme vypočuť pri určitých príležitostiach priamo v Španej Doline.

Organ v Iliašovciach

V meste pribudne pamätná tabuľa

Takí významní organárski majstri, ako boli Martin Podkonický a jeho syn Michal si zaslúžia, aby si na nich mohli spomenúť aj súčasní obyvatelia Banskej Bystrice. Preto Komisia pre pamätihodnosti mesta odporučila, aby bola v meste na ich pamiatku osadená pamätná tabuľa. Jej zhotovenie zabezpečuje samospráva vyčlenením finančných prostriedkov z rozpočtu na rok 2022. Pamätná tabuľa bude osadená v Hornej Striebornej ulici v júni tohto roka. Sprievodné hudobné podujatie plánuje jej navrhovateľ, organista Matúš Kucbel, ktorý má tú česť hrať na organe Martina Podkonického v obci Špania Dolina. Na jedinom organe, ktorý znie tak, ako pred 270 rokmi. Program medzinárodného organového festivalu Vivat Vox Organi 2022, na ktorom odznie deväť koncertov, bude v Banskej Bystrici a Španej Doline od 7. mája do 24. septembra 2022.

E. Furdiková

Poznáme najlepších športovcov mesta za minulý rok

V Robotníckom dome sa 30. marca 2022 uskutočnil galavečer pri príležitosti odovzdávania ocenení Najlepší športovci mesta Banská Bystrica za rok 2021. Minulý rok bol napriek pretrvávajúcim obmedzeniam pre športovcov, ktorí reprezentujú naše mesto a kluby v ňom sídlia, bohatý na športové úspechy. Za úspešnú reprezentáciu Banskej Bystrice doma i v zahraničí si prevzalo ocenenie jedenásť jednotlivcov a štyri kolektívy. Športovou osobnosťou mesta pod Urpínom za rok 2021 sa stal paralympionik a bronzový medailista z Paralympijských hier v Tokiu 2020 – Marián Kuřeja. „V našom meste máme mnoho zanietených ľudí, ktorí sa rozhodli zasvätiť svoj život športu. Teší ma, že v tradícii oceňovania tých najlepších pokračujeme aj v tomto roku, napriek tomu, že pandemická situácia obmedzila aktivity športovcov. Preto všetkým úprimne ďakujem za ich trpezlivosť a odhodlanie nevzdať sa. Prajem vám v ďalších plánoch všetko len to najlepšie. Som rád, že sa naša športová rodina rozrastá o ďalších a ďalších športovcov, a aj vďaka nim môže Banská Bystrica hrdosť niesť titul mesto olympijských víťazov,“ hovorí primátor Ján Nosko.

Kategória junióri - olympijské športy

Leon Sloboda – tenis

TC Baseline Banská Bystrica

Rebeka Jančová – alpské lyžovanie

VŠC Dukla Banská Bystrica

Kategória junióri - neolympijské športy

Alica Lichancová – moderný päťboj

VŠC Dukla Banská Bystrica

Oliver Kurek – mrštvy ťah, silový trojboj

ŠK KORNEL Banská Bystrica

Foto: V. Veerka

Kategória senióri - olympijské športy

Marián Kuřeja – hod kuželkou, atletika

ŠK SPORTLIFE Banská Bystrica

Zuzana Rehák Štefečeková – športová

strelba / ŠKP Banská Bystrica

Kategória senióri - olympijské športy

Marek Škamla – motosurf

Jetsurf Slovakia Team

Jaroslav Pala – kickbox

ŠKP Banská Bystrica

Kategória športové kolektívy

BK ŠKP o8 Banská Bystrica

ŠK Dukla Banská Bystrica – plavecký oddiel

ŠK BCF Dukla Banská Bystrica

Kategória tréner / funkcionár / pracovník v športe

Viera Babjaková

Jozef Hýsek

Kategória víťazi internetového hlasovania

Jednotlivec:

Júlia Matejková – ľadový hokej / Barani

HŠMH Banská Bystrica

Kolektív:

JUPIE FŠMH Banská Bystrica U12

Pri príležitosti ukončenia športovej kariéry sa banskobystrický primátor poďakoval Matejovi Tóthovi, bývalému slovenskému reprezentantovi v atletike, olympijskému víťazovi a majstrovi sveta na 50 km v chôdzi. Na záver galavečera bol slávnostne do Siene slávy športovcov mesta uvedený Jozef Ivan, bývalý úspešný aktívny športovec, neskôr funkcionár a organizátor podujatí, hlásateľ a v súčasnosti športový novinár a redaktor.

Oddelenie športu, MsÚ BB

Úspech mladých džudistov Dukly na Štiavničkách

Foto: B. Slaný

Počas prvého marcového víkend po ročnej prestávke opäť ožilo banskobystrické tatami v Športovej hale Dukla na Štiavničkách. Turnaj Grand Prix Banská

Bystrica 2022 v džude hostil 388 pretekárov zo siedmich európskych krajín v kategóriách žiakov, dorastencov a juniorov.

Domáci oddiel Dukla Banská Bystrica sa vy-

tiahol a zo štyroch hodnotení poradia klubov podľa počtu získaných medailí v jednotlivých vekových kategóriách až trikrát zdvihol nad hlavu pohár pre najúspešnejší klub: v kategóriách mladších žiakov pred rumunským Satu Mare a TJ Sokol Prievidza, v kategóriách dorastencov pred maďarským UTE Budapest a AŠK Trnava a v junioroch pred Judo klubom Liberec a Spartou Považská Bystrica.

Práve v kategóriách mladších žiakov bolo vidieť chuť malých pretekárov konečne zápasíť na veľkom turnaji. Predstavili sa aj domáci odchovanci. Najúspešnejší z nich boli Emília Eliašová, ktorá zvíťazila v kategórii do 52 kg a v pluske, a aj Matej Šípka vo váhe do 60 kg. Medzi dorastencami naplno zabodovali Nina

Filkorová vo váhe plus 70 kg a Tomáš Dovičič do 66 kg.

Medzi staršími žiakmi vo váhovej kategórii do 57 kg nenašla premožiteľku duklistka Paula Matuszeková. Program 9. ročníka Grand Prix Banská Bystrica 2022, ktorý je zároveň aj Memoriálom Jána Gregora st., vyvrcholil kvalitnými zápoleniami v juniorských kategóriách. Po dlhšom čase sme mali možnosť vidieť na domacom tatami popredných slovenských reprezentantov, držiteľov viacerých medailí z Európskych pohárov: Benjamína Maťašeho (do 100 kg) a Emu Fizeľovú (do 63 kg), ktorí do bodky naplnili očakávania a vo svojich kategóriách zvíťazili.

B. Slaný, Oddelenie športu, MsÚ BB

Verejné vyhlášky (VV) Stavebného úradu

OVZ-SU 52257/6984/2022/Kun

VV: Rozhodnutie

Stavebník: Vaša zeleň, s. r. o., Klinec 37/B, 821 08 BA; Stavba: „Stavebné úpravy, Magurská 1, BB, SO 01 Polyfunkčný objekt“ Magurská 1, súp. č. 6649 na parcele KN – C č. 2495/32 a 2495/1 k. ú. Sásová
Vyvesené: 30. 03. 2022

OVZ-SÚ 52645/11190/2022/Kun

VV: Rozhodnutie

Stavebník: Katarína Poturnayová, Tatranská 96, 974 11 BB; Stavba: „Stavebné úpravy bytu“ č. 22 na 5. pos. v bytovom dome je postavený na parcele KN – C č. 2752 v k. ú. Sásová; Vyvesené: 30. 03. 2022

OVZ-SU 52590/2484/2022/Boj

VV: Oznámenie o začatí územného konania a upustenie od ústneho pojednávania a miestneho zisťovania

Stavebník: Stredoslovenská distribučná, a. s., Pri Rajčianke 2927/8, ZA; Stavba: „10840 – BB – Jegorovova cesta – rekonštrukcia 607:tso03“, líniová stavba v k. ú. BB
Vyvesené: 30. 03. 2022

OVZ-SU 41840/13345/2022/NEU

VV: Oznámenie o začatí spojeného územného konania so stavebným konaním

Stavebník: Mgr. Peter Koprivník, Bernolákova 30, BB; Stavba: „Novostavba RD“, na pozemku parc. KN – C 3875/51 a na stavbou dotknutom pozemku parc. KN – C 3875/5 Ovcárska ulica, k. ú. Radvaň; Vyvesené: 30. 03. 2022

OVZ-SU 51051/15138/2022/NEU

VV: Oznámenie o začatí stavebného konania a upustenie od ústneho pojednávania a miestneho zisťovania

Stavebník: Petra Mikušová, Nová 15, 976 11 Selce; Stavba: „Stavebné úpravy bytu“, v byte č. 18, na 6. pos. obytného domu, súp. č. 5949, na ul. Nám. L. Štúra 8, parc. č. KN – C 2570/1 v k. ú. Radvaň; Vyvesené: 29. 03. 2022

OVZ-SU 46318/8305/2022/Hom

VV: Rozhodnutie

Stavebník: SPP – distribúcia, a. s., Mlynské Nivy 44/b, BA; Stavba: „Rekonštrukcia plynovodov BB – Tajovského Graniar, ÚO 02558“, zrealizovaných ako líniová stavba v k. ú. BB; Vyvesené: 29. 03. 2022

Všetky aktuálne verejné vyhlášky stavebného úradu nájdete na stránke mesta www.banskabystrica.sk v sekcii Samospráva – Úradná tabuľa, pričom v kategórii dokumentu je potrebné zvoliť Stavebný úrad.

V Banskej Bystrici, 01. 04. 2022

SLOVOMfest spája

Pred deviatimi rokmi sa uskutočnil nultý ročník umeleckého podujatia, potom nasledovali ďalšie. V rokoch 2016 – 2020 nastal útlm, no vlni bola akcia vďaka mestu Banská Bystrica a Generácii Nula obnovená. Viacdňový festival ale vystriedali štyri podujatia. Prvou úspešnou lastovičkou bol Letný SLOVOMfest 2021 v rámci Banskobystrického kultúrneho leta na nádvorí Robotníckeho domu, kde si Generácia Nula pripomenula svoje desiate výročie vzniku. Organizátori pokračovali jesenným a zimným vydaním. Tohtoročný Jar-ný SLOVOMfest bude 26. apríla 2022 o 18:00 hod. v Robotníckom dome. Dramaturgiu programu má v réžii Marcel Páleš, ktorý okrem domácich umelcov pozýva aj rôzne zaujímavé umelecké talenty z celého Slovenska. Podujatie pravidelne prepája básnikov, prozaikov či aforistov s hudobnými interpretmi, výtvarnými umelcami a ľudmi z rôznych oblastí, ktorí vďaka slovu robia svet krajším. Vstup na podujatie je bezplatný.

M. Perecár

Sút'až

V marcovom vydaní Radničných novín ste sa mohli zapojiť do súťaže o jednu z publikácií. Stačilo nám do redakcie napísať odpoveď na súťažnú otázku: Koľko kilometrov ciest a chodníkov sa v tomto roku opraví v našom meste? Správna odpoveď je 16 km ciest a sedem km chodníkov. Všetkým, ktorí sa do súťaže zapojili ďakujeme. Víťazom súťaže sa stáva pán Búlik. Gratulujeme a výhru posielame poštou. V súťaži o knižnú publikáciu pokračujeme aj v aprílovom čísle Radničných novín. Pýtame sa: Ktorého operenca ornitológovia vybrali za Vtáka roka 2022? Odpovede nám môžete posilať do 5. mája 2022 na adresu: Mesto Banská Bystrica, Radničné noviny, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica alebo na e-mail: radnicnenoviny@banskabystrica.sk, predmet správy: súťaž.

Oznam

SPOŁACH, o. z. Vás pozýva na stretnutie podpornej Skupiny Príbuzných a Opatrovaťelov Ľudí s Alzheimerovou Chorobou, ktoré sa uskutoční v stredu 20. apríla 2022 o 16:00 hod. v priestoroch Diecézneho centra Jána Pavla II. na Kapitulskej 21 v Banskej Bystrici. S pozvaným hosťom sa budeme venovať téme: Ošetrovateľské aspekty v starostlivosti o osobu s demenciou. Pozývame všetkých pravidelných účastníkov a radi medzi sebou privítame aj nových. Tešíme sa na stretnutie.

L. Golanová, SPOŁACH, o. z.

Hľadáme domov

Karanténna stanica pre spoločenské zvieratá mesta Banská Bystrica so sídlom vo Zvolene predstavuje:

Lela

Loli

Meno: Lela a Loli

Vek: 11/2021

Pohlavie: sučky

Kastrácia: nie

Loli a Lela sú šteniatka, ktoré aj napriek svojmu nízkemu veku skončili v útulku. Loli je trochu kludnejšia a opatrnejšia. Naopak, Lela je bláznivá a šantivá šteňa, užívajúce si život. Obe si zaslúžia rodinu, v ktorej sa im budú mať čas venovať a budú ich brať ako jej súčasť. Informácie nielen o týchto šteniatkach získate na telefónnych číslach: 0918505254, 0915699756 alebo priamo v Karanténnej stanici so sídlom na adrese Unionka 17, 960 01 Zvolen. Víťaná je aj dočasná opatera o psíkov. Všetky podstatné informácie sú dostupné na webovej stránke www.kszv.sk.

Uzávierka májového čísla

Termín: 5. máj 2022 do 12:00 hod. Na podklady čakáme do uzávierky. Po tomto termíne už nie je možné články dopĺňať, a preto budeme radi, ak nás kontaktujete v predstihu. Kontaktná osoba: Mgr. Miroslav Strelec, e-mail: radnicnenoviny@banskabystrica.sk, 048/43 30 107.

01.05. NEDEĽA 15.00 hod., námestie snp united europe jazz festival medzinárodný jazzový festival	02. - 31.05. PON – UTO štátna vedecká knižnica - lhm, lazovná 9 predmet mesiaca – „rukopisná partitúra skladby v. figuša-bystrého pre spevácky zbor slovenských učiteľov“ predmet mesiaca hudobného skladateľa	03.05. UTOROK 17.00 hod., tihányiovský kaštieľ - ssm, radvanská 27 príroda bez hraníc podujatie	06.05. PIATOK 18.00 hod., robotnícky dom, robotnícka 3 deň matiek koncert petra cmoríka	07.05. SOBOTA 08.00 hod., park pod pamätníkom snp banskobystrický chodecký míting medzinárodné preteký v atletickej chôdzi
08.05. NEDEĽA 17.00 hod., štátna opera, národná 11 z lásky k mamám koncert	09.05. PONDELOK 19.00 hod., divadlo z pasáže - záhrada cnk, námestie snp 16 posolstvo z inej planéty inscenácia	11.05. STREDA 18.00 hod., kostol nanebovzatia panny márie, námestie štefana moysesu 1 61. banskobystrická hudobná jar orchester camerata novisoliensis a sólisti	11.05. STREDA 19.00 hod., divadlo štúdia tanca, komenského 12 dotyk alžbety tanečné predstavenie	12.05. ŠTVRTOK 18.00 hod., robotnícky dom, robotnícka 3 engelbert humperdinck - perníková chalúpka operné predstavenie opakuje sa: 13.05. o 18.00 hod.
14.05. SOBOTA 17.00 hod., divadlo pod balkónom, rudohorská 37 havko a mňauka bábková rozprávka o priateľstve	14. - 15.05. SOB – NED športová hala umb, tajovského 40 banskobystrické gymnastické dni medzinárodné gymnastické preteký	15.05. NEDEĽA 16.00 hod., bábkové divadlo na rázcestí, skuteckého 14 bubácka rozprávka divadielko pre deti	16.05. PONDELOK 19.00 hod., divadlo z pasáže - záhrada cnk, námestie snp 16 norma inscenácia	18.05. STREDA 19.00 hod., bábkové divadlo na rázcestí, skuteckého 14 penelopa divadlo
20.05. PIATOK 18.00 hod., robotnícky dom, robotnícka 3 večer vokálneho umenia reprezentatívny koncert doktorandov pri príležitosti 25. výročia založenia akadémie umení	21.05. SOBOTA 13.30 hod., plážové kúpalisko triathlon bb supersprint challenge medzinárodné triatlonové preteký	21.05. SOBOTA park pod pamätníkom snp deň rodiny podujatie venované rodine	22.05. NEDEĽA 14:00 hod., radnica - cikkerova sieň, námestie snp 1 potulky mestom - ženy v banskej bystrici potulky s p. cimernanovou	22.05. NEDEĽA 15.00 hod., matejov dom - ssm, námestie štefana moysesu 20 hravo po múzeu podujatie pre rodiny s deťmi
23.05. PONDELOK 19.00 hod., divadlo z pasáže - záhrada cnk, námestie snp 16 ako si želáte rozprávka	25.05. STREDA 09.00 hod., športový areál zš golianova olympijský festival deti a mládeže športový festival pre žiakov 2. stupňa zš	26.05. ŠTVRTOK 19.00 hod., hogo fogo jazz & art club, námestie štefana moysesu 7 mišo železnák acoustic trio koncert	27.05. PIATOK 19.00 hod., stredoslovenské osvetové stredisko, dolná 35 muzička koncert ľudovej hudby	27.05. PIATOK 19.00 hod., námestie snp 61. banskobystrická hudobná jar smiling string orchestra
28.05. SOBOTA 15.00 hod., robotnícky dom, robotnícka 3 spievam po francúzsky národné finále súťaže francúzskej piesne	28.05. SOBOTA 17.00 hod., divadlo pod balkónom, rudohorská 37 húsenička evička divadlo pre deti	28.05. SOBOTA 19.00 hod., hogo fogo jazz & art club, námestie štefana moysesu 7 lawn dogs koncert	29.05. NEDEĽA 12.00 hod., dom slovenského misijného hnutia, skuteckého 4 celoslovenské stretnutie zberateľov stretnutie zberateľov poštových známok, mincí, pohľadníc, 0 € suvenírových bankoviek	30.05. PIATOK 19.00 hod., aula szu, bernolákova 8 beatles show - the backwards koncert

zmena programu vyhradená!